

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.03.2021).

3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 року № 1618-IV. Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/ed20200813> (дата звернення: 18.03.2021).

4. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 року № 1798-XII. Дата оновлення: 16.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 18.03.2021).

5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 року № 2747-IV. Дата оновлення: 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 18.03.2021).

6. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 року № 1404-VIII. Дата оновлення: 10.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 18.03.2021).

7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 року № 4651-VI. Дата оновлення: 14.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 18.03.2021).

Стеченко К. Л., здобувачка вищої освіти 3 курсу, група КЮ-181
Науковий керівник – **Керноз Н. Є.**, ст. викл.

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СУДОВИЙ ЗБІР ЯК ДЖЕРЕЛО НАПОВНЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Стаття 55 Конституції України гарантує кожному захист його порушених прав, свобод та інтересів судом [1] як у межах цивільного, господарського, адміністративного, кримінального та конституційного судочинства. Проте, при зверненні до суду за подання позовної заяви, апеляційної чи касаційної скарги та інших заяв або маючи намір отримати певні судові документи (повторну копію судового рішення, копії технічного запису судового засідання в електронному вигляді) та за їх видачу судами, особа має подати документ (квитанцію) про сплату судового збору, який справляється на всій території України, оскільки суд перед прийняттям до розгляду письмових заяв учасників справи та відкриттям провадження у справі повинен перевірити зарахування судового збору до спеціального фонду Державного бюджету України.

01 січня 2021 року набув чинності Закон України «Про Державний бюджет України на 2021 рік», який визначає основні фінансові показники на поточний рік, зокрема встановлює розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб – базис для розрахунку розміру судового збору. Так, у порівнянні з 2020 роком його розмір у 2021 році дещо зріс – з 2102 грн. до 2270 грн., а, отже, пропорційно зросли й ставки судового збору. Відсоткове співвідношення до ціни позову та фіксований розмір судового збору, який потрібно сплатити, щоб суд почав розглядати подану особою заяву, чітко визначено положеннями ч. 2 ст. 4 Закону України «Про судовий збір» від 08.07.2011 року № 3674-VI (далі – Закон № 3674-VI), який залежать від виду судочинства (цивільного, господарського, адміністративного) в порядку якого буде вирішуватися справа. Також ст. 5 Закону № 3674-

VI визначено звільнення від сплати судового збору як автоматична пільга, що розповсюджується під час розгляду справи в усіх судових інстанціях, яка залежить від категорії справи та суб'єктів звернення як учасників справи.

Відповідно до ч. 2 ст. 3 Закону № 3674-VI виписані положення відповідно до яких, за подання вичерпного переліку заяв, позовних заяв та клопотань, судовий збір не справляється, який за наслідками уявляється можливим прирівняти до пільги - звільнення від сплати судового збору.

Новелами, що знижують надходження до Державного бюджету України, стали позитивні для учасників справи нові положення статті 8 Закону № 3674-VI, щодо можливості судом зменшити або звільнити їх від сплати судового збору через майновий стан за їх клопотанням за певних умов:

якщо розмір судового збору перевищує 5% розміру річного доходу позивача - фізичної особи за попередній календарний рік; або

якщо позивачами є: військовослужбовці; батьки, які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину з інвалідністю, якщо інший з батьків ухиляється від сплати аліментів; одинокі матері (батьки), які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину з інвалідністю; члени малозабезпеченої чи багатодітної сім'ї; особа, яка діє в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена; або

якщо предметом позову є захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю [3].

Значний негативний вплив на фінансове забезпечення судової влади та зниження планових надходжень спеціального фонду Державного бюджету у 2020-2021 роках спричинено внесенням змін від 27.02.2020 року до Закону України «Про судовий збір» встановленням обмеження ставки судового збору, яка справляється «за подання до адміністративного суду апеляційної скарги на рішення суду, заяви про приєднання до неї, заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами: 150 % ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги, але не більше 15 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб» [3], яке призведе до того, що спеціальний фонд державного бюджету (за попередніми розрахунками ДСА України) не доотримає не менш як 500 млн. грн..

Нормами ч. 1 статті 9 Закону № 3674-VI встановлено, що судовий збір надходить до спеціального фонду Державного бюджету України, а ч. 3 статті 29 Бюджетного кодексу (далі – БК) України конкретизовано, що саме Державна судова адміністрація (далі – ДСА) України є їх розпорядником. Проте, окрім ДСА України, органами, що наділені повноваженнями контролювати справляння надходжень бюджету за кодом бюджетної класифікації 22030000 «Судовий збір та надходження від звернення застави у дохід держави», відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 року № 106, визначаються і суди. Тоді чи є можливою перспектива сплати судового збору одразу на офіційний рахунок суду, до якого звертається конкретна особа, а не до Державного бюджету?

За даними ДСА України, до спеціального фонду Державного бюджету у 2015 році фактично надійшло 1580,4 тис. грн. судового збору, у 2016 році – 3217,2 тис. грн., у 2017 році – 2969,7 тис. грн., у 2018 році – 3116,9 тис. грн., у 2019 році – 2866,7 тис. грн., у 2020 році – 2929,9 тис. грн.. Тобто, фактичні обсяги надходження коштів від сплати судового збору в 2020 році збільшились на 63,2 млн. грн. порівняно з 2019 роком та зменшились на 187 млн. грн. порівняно з 2018 роком [2]. Саме ці кошти мають цільове спрямування: забезпечення здійснення судочинства, функціонування органів судової влади, забезпечення

архітектурної доступності приміщень судів для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення [3]. Тобто, даний платіж має справлятися з мотивів необхідності компенсувати витрати суду особою, яка до нього звертається, на розгляд її заяви кваліфікованим суддею із залученням працівників апарату суду, у певному спеціально обладнаному приміщенні, із використанням комп'ютерів, копіювальної техніки, засобів поштового або іншого зв'язку тощо.

Так, проаналізувавши звіти ДСА України, уявляється можливим констатувати, що у 2020 році 39 % зазначених коштів (1215,3 тис. грн.) було розподілено на оплату праці усіх працівників суду, ще 39 % (1222,2 тис. грн.) – на нарахування на оплату праці і лише 22 % - на придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентаря, оплату послуг, відрядження та інші поточні витрати. Отже, кошти спеціального фонду Державного бюджету від сплати судового збору направляються не на вузькоспеціалізовані цілі, а, перш за все, - на оплату праці суддів та інших працівників апарату суду, а чи є це «гарантією якості» судовою системи України?

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 21.03.2021).
2. Динаміка надходження судового збору за 2015-2020 роки: Таблиця № 11 Звіту про огляд витрат ДБ України у сфері судової влади. URL: https://kzm.rv.court.gov.ua/img/files/file_4632.pdf (дата звернення: 21.03.2021).
3. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 року № 3674-VI. Дата оновлення: 27.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv> (дата звернення: 21.03.2021).

Сушко Я. В., здобувач вищої освіти 5 курс, група ЗМКІРп-201
Науковий керівник – **Толкач А. М.**, ст. викладач
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ГЕМОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В УКРАЇНІ

В сучасних умовах судова гемологічна експертиза являє собою діяльність, що здійснюється в експертних установах відповідними висококваліфікованими фахівцями-гемологами. Їх багатоаспектна діяльність має специфічні характеристики, які стосуються пізнавальної, організаційної та інших сторін практичної діяльності.

Загальними проблемами судової експертизи та експертної діяльності у різні часи цікавилися багато науковців як українських та і зарубіжних: Т.В. Авер'янова, І.А. Арсеньєв, В.Д. Басай, А.І. Вінберг, В.Г. Гончаренко, Г.І. Грамович, А.В. Дулов, С.В. Євдокіменко, О.О. Ейсман, О.М. Зінін, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, М.В. Костицький, Г.М. Соколовський, І.Я. Фрідман, О.Р. Шляхов, М.Г. Щербаковський та інші.

Однак вищезазначені вчені, хоч і займалися та досліджували широкий спектр різних видів судових експертиз, проте, у їх працях не розглядалися проблеми гемологічних досліджень. Експертна практика в останні роки запровадила у межах товарознавчої експертизи дослідження коштовного каміння. Поява значної кількості правопорушень у